

Samfundet S:t Eriks verksamhetsberättelse år 2025

Samfundet S:t Erik är en ideell förening vars uppgift enligt stadgarna är:

att sprida kännedom om Stockholms historia

att väcka intresse för bevarande av stadens från historisk, topografisk, konstnärlig eller kulturell synpunkt värdefulla kultur- och naturminnesmärken samt

att verka för tillgodoseende av historiska, estetiska och konstnärliga krav vid stadens omdaning och utveckling.

Samfundets verksamhet är mångsidig och omfattar olika områden, som närmare redovisas i denna verksamhetsberättelse. Föreningen är medlemsbaserad och oberoende. Det som förenar samfundets medlemmar är ett gemensamt intresse och engagemang för Stockholm och Stockholms historia samt viljan att påverka stadens omdaning och utveckling.

Konung Carl XVI Gustaf är sedan 1974 Samfundet S:t Eriks Höge beskyddare.

Föreningsmöten

Årsmötet 2025

Samfundets årsmöte ägde rum måndagen den 31 mars 2025 i Bryggarsalen i Brygghuset, Norrtullsgatan 12N, Stockholm. Cirka 130 gäster och medlemmar, varav 116 röstberättigande, var närvarande vid årsmötet.

Årsmötet beslutade att omvälja Knut Weibull till ordförande för en tid om ett år. Till ordinarie ledamöter omvaldes Katarina Borg och Peter Györki samt nyvaldes Anna-Karin Ericsson, samtliga för en tid av två år. Till suppleanter nyvaldes Christopher Vainesworth och Nico van Gelderen för en tid av två år.

Till ordinarie revisorer omvaldes Josefine Fors och till förtroendevald revisor Anna Brodow Inzaina. Till revisorssuppleanter omvaldes Elisabeth Raun och Stephan Fickler, samtliga för en tid av ett år.

Årsmötet valde att till valberedning nyvälja Jonas A. Berglund (ordförande), Torun Hammar och Catharina Nolin, samtliga för en tid av ett år.

Årsmötet beslutade att medlemsavgiften för 2025 förblir oförändrad: 250 kronor för enskild medlem och 100 kronor för familjemedlem. Avgiften för ständigt medlemskap (endast fysisk person) uppgår fortsatt till 5 000 kronor.

För första gången fastställde årsmötet arvodet till styrelsen samt belopp för särskilda styrelseuppdrag.

En inkommen motion behandlades avseende regelverket kring byggnader i Gamla stan.

Samfundet S:t Eriks belöningsplakett och pris 2025 tilldelades restauranginnehavaren Berit Wahlgren. Stockholmiapriset 2025 tilldelades Tova Holmqvist och Stockholmiapriset – när historien möter samtiden tilldelades Olle Belfrage.

Därefter berättade fotografen och författaren Karl Kadhammar om *Staden som aldrig blev* i en färgsprakande exposé av bilder på byggnader som aldrig realiserades.

Årsmötet avslutades med ett mingel i Bryggarsalen för medlemmar, styrelse, pristagare och gäster. Cirka 95 personer deltog.

Beträffande samfundets resultat för 2025 samt dess ställning vid årets slut hänvisas till samfundets årsredovisning för 2025.

Höstmöte 2025

Höstmötet ägde rum onsdagen den 26 november 2025 i S:t Paulskyrkan vid Mariatorget.

Vid mötet delades priserna för Min Stockholmsskildring 2025. I samband med tävlingens tioårsjubileum uppmärksammades även två lärare som under många år nominerat sina elevers bidrag: Mats Ingemarsson och Pernilla Löfgren. Professor i Stockholmshistoria Håkan Forsell höll ett föredrag utifrån sin nyutkomna bok *Söder*. Höstmötet avslutades med att ordföranden Knut Weibull redogjorde för samfundets verksamhet.

Organisation

Styrelse, revisorer och valberedning

Styrelsen, revisorer och valberedning har under året haft följande sammansättning.

Ordförande:

- f.d. överantikvarien vid Riksantikvarieämbetet Knut Weibull (vald till 2026)

Ledamöter:

- arkitekten SAR/MSA Ola Andersson (vald till 2026)
- landskapsarkitekten LAR/MSA Katarina Borg (vald till 2027)
- konstvetaren Anna-Karin Ericsson (vald till 2027)
- civilekonomen Peter Györki, skattmästare (vald till 2027)
- docenten Lisbeth Söderqvist, sekreterare (vald till 2026)
- arkitekten SAR/MSA Ann-Sofi Thurne Rundquist, vice ordförande (vald till 2026)

Suppleanter:

- byggnadsantikvarien Anna Birath (vald till 2026)
- arkitekten SAR/MSA Stellan Fryxell (vald till 2026)
- SAR/MSA Nico van Gelderen (vald till 2027)
- doktorand och arkivarie Christopher Vainesworth (vald till 2027)

Adjungerade:

- kommunikatören Oscar Hagberg
- kansliansvariga Lisa Härmark
- verksamhetsansvariga Lotta von Liewen Wistrand
- stadsantikvarien Fredrik Linder

Revisorer valda till och med årsmötet 2026:

- Ordinarie: auktoriserade revisorn Josefine Fors och konstvetaren Anna Brodow Inzaina
- Suppleanter: auktoriserade revisorn Elisabeth Raun och byggnadsantikvarien Stephan Fickler

Valberedning vald till och med årsmötet 2026:

- landskapsarkitekt LAR/MSA Jonas A. Berglund, ordförande
- arkitekten SAR/MSA Torun Hammar
- professor Catharina Nolin

Styrelsen har haft sju protokollförda styrelsemöten; den 29 januari, 5 mars, 31 mars (konstituerande), 5 maj, 26 augusti, 13 oktober samt den 3 december.

Styrelsens arbetsutskott, som består av samfundets ordförande, vice ordförande, sekreterare och skattemästare, har utfört löpande arbetsuppgifter för samfundets räkning samt berett ärenden inför beslut i styrelsen. Arbetsutskottet har haft sex möten, varav ett fysiskt möte, övriga genomfördes digitalt via Zoom.

Kansli och personal

Samfundet har ett kansli på Köpmangatan 5 i Gamla stan. Tre anställda har varit verksamma vid kansliet under året. Lisa Härmark, kansliansvarig, och Lotta von Liewen Wistrand, verksamhetsansvarig, och Oscar Hagberg, kommunikatör.

Kansliet har ansvarat för medlemsadministration, programverksamhet, anslag och stipendier, ekonomi, yttranden, kulturhusskyltar, årsboken, planering och genomförande av andra evenemang där samfundet varit arrangör.

Kansliet har varit representerat i samfundets arbetsgrupper för anslag, kulturhusskyltar, Min Stockholmskildring, plangruppen och i årsboksredaktionen. Kansliet har även deltagit i årsmöten i föreningar där samfundet är medlem samt informerat om samfundets verksamhet för andra föreningar och för grupper som besökt kansliet på Köpmangatan.

Kansliet har varit bemannat alla vardagar.

Vän museer, systerföreningar, samarbetspartners samt representation

Vän museer

Samfundet S:t Erik är vänförening till Stadsmuseet i Stockholm (sedan 1937), vilket 1984 bekräftades genom ett kommunalt beslut och till Medeltidsmuseets (sedan 1986).

Modellen av kvarteret Cepheus, som visar hur kvarteret såg ut 1937, framtagen 100-årsjubileum överlämnades till Stadsmuseet som en gåva i samband med museets 75-årsjubileum. Sedan 2015 finns modellen deponerad i samfundets lokal i Gamla stan. Tvåårsavtal upprättas med Stadsmuseet för att säkerställa modellens bevarande och tillgänglighet för allmänheten.

Stadsmuseets och Medeltidsmuseets program har erbjudits samfundets medlemmar, inklusive rabatter på vandringar och visningar samt i Stadsmuseets butik.

Systerföreningar

Samfundet har tre systerföreningar: Svenska byggnadsvårdsföreningen, Helsingfors-Samfundet i Finland och Selskabet for Olso Byes Vel i Norge.

I september var styrelsen och kansliet inbjudna till Helsingfors-Samfundet i Helsingfors. Under ett par intensiva och innehållsrika dagar genomfördes möten och ett seminarium, liksom en stadsvandring i Helsingfors historiska stadsdelar och en busstur i stadens ytterområden för att studera nya stadsdelar och pågående stadsplaneprojekt. Besöket gav tillfälle till erfarenhetsutbyte kring likheter och olikheter i de båda huvudstädernas utveckling samt diskussioner om gemensamma utmaningar och aktuella frågor inom stadsutveckling och stadsbyggnad. Vårdar och ciceroner under vistelsen var representanter för Helsingfors-Samfundet, som generöst delade med sig av sina kunskaper om stadens historia, utveckling och aktuella stadsbyggnadsfrågor.

Samarbetspartners

Samfundet har sedan 2009 en samverkansöverenskommelse med Strindbergsmuseet, Strindbergs Intima Teater samt K. A. Almgren sidenväveri. Överenskommelsen innebär att samfundet lyfter fram deras program för samfundets medlemmar. Samfundets medlemmar erbjuds i sin tur medlemsförmåner såsom rabatt på entrén och inköp i museibutikerna samt på föredrag och föreställningar.

Annat stadfäst samarbete är det sedan länge pågående samarbetet med Stockholmskällan. Stockholmskällan är Stockholms och stockholmarnas historia i ord, ljud och bild, till vilken samfundet bidrar med text och bilder på kulturhusskyltar samt bidragen i Min Stockholmskildring.

Samfundet S:t Eriks representation och kontakter

Representant i Rådet till skydd för Stockholms skönhet har t o m augusti varit Knut Weibull därefter Ola Andersson. Representanter i AB Stadsholmens styrelse har varit Ann-Charlotte Backlund (ordinarie) och Stina Hagelqvist (suppleant). Fredrik von Feilitzen och Marianne Råberg har representerat samfundet i AB Stadsholmens kulturhusråd.

Samfundet är ständig medlem i Svenska byggnadsvårdsföreningen, Sveriges Hembygdsförbund och Vaxholms Fästnings Musei Vänner. Samfundet har under 2025 vidare varit medlem i paraplyorganisationerna Förbundet för Ekoparken, Stockholms Sjögård, Stockholms Kvinnohistoriska och Förbundet Sveriges Museivänföreningar samt i Svenska Historiska Föreningen.

Aktuell kunskap inhämtas genom kontakter med företrädare för utbildning, forskning, museer, föreningar och andra organisationer. Kontakter med ledande stockholmspolitiker, har minskat under 2025, men är en viktig del av samfundets verksamhet.

Anslag, stipendier, belöningsplakett och pris samt uppsatstävlingar

Anslag

Under året inkom det största antalet ansökningar någonsin, 79, förra året inkom 37. Anslagen fördelades vid ett tillfälle hösten 2025. Av årets ansökningar beviljades 21. 14 av dessa hanterades direkt av samfundet och avsåg bland annat tryck- och produktionsbidrag till publikationer om Stockholm i skilda genrer, men också en podd och material till utställningar i regi av Strindbergsmuseet och till Stockholms Kvinnohistoriska. 7 av de beviljade ansökningarna lämnades vidare till de av samfundet förvaltade stiftelserna för handläggande.

I anslagsgruppen, som förbereder inför styrelsens beslut om beviljande av anslag ingick, Knut Weibull, Ann-Sofie Thurne Rundquist, Lisbeth Söderqvist och Lisa Härmark (kansliet).

Under året har flera av mottagarna av tidigare beviljade anslag berättat om sina bok- och forskningsprojekt för samfundets medlemmar i Sevenbomsalen i Stadsmuseet.

Årets anslag från samfundet uppgick till 423 000 kronor, bilaga 1.

Samfundet S:t Eriks belöningsplakett och pris

Samfundet S:t Eriks belöningsplakett och pris instiftades 1963 och delas ut vid årsmötet "till den som i samfundets anda utfört berömliga insatser av vetenskaplig, konstnärlig, journalistisk eller kulturminnesvårdande natur".

Årets belöningsplakett och pris om 50 000 kronor tilldelades restaurangägaren av Östra Stations Järnvägsrestaurang Berit Wahlgren.

Motivering: "För att hon i mer än 40 år hängivet och ihärdigt har förvaltat arvet och interiören i Östra Stations restaurang och därmed fullföljt familjens engagemang som sträcker sig tillbaka till 1935. I och med att restaurangens ursprungliga funktisstil bevarats har den blivit en unik del av Stockholms kulturhistoria. Genom att hålla fast vid traditionell svensk husmanskost och en välkomnande atmosfär har hon gjort restaurangen till ett älskat stamhak som förenar människor över generations- och samhällsgränser. År 2015 tog restaurangen ett stort kliv ut i det internationella rampljuset då den brittiska tidningen The Guardian utnämnde den till en av Europas bästa järnvägsrestauranger."

Stockholmiapriset – uppsatstävling för master- och magisterstudenter

Stockholmiapriset inrättades av samfundet 2009 tillsammans med Stockholmia – forskning och förlag. Sedan 2017, då Stadsarkivets anslöt, utdelas två priser till bästa master- eller magisteruppsats om stockholmsförhållanden, "Stockholmiapriset" och "Stockholmiapriset – när historien möter samtiden". Prissumman är 15 000 kronor för vardera priset. Uppsatserna ska vara godkända under föregående kalenderår.

Under året har juryn för Stockholmiapriset bestått av Annika Sandén, tf. forskningschef på Stockholmia – forskning och förlag, Lennart Ploom, stadsarkivarie, och Ola Andersson, ledamot i samfundet. Åtta av de nominerade uppsatserna var godkända enligt de uppsatta kriterierna.

Stockholmiapriset 2025

Stockholmiapriset 2025 tilldelades Tova Holmqvist för hennes masteruppsats *Ned med tronen, altaret och penningpåsen! mobilisering inom den ungsocialistiska rörelsen i Stockholm 1903–1910*. Historiska institutionen, Stockholms universitet, 2024. Motiveringen löd: "Tova Holmqvists uppsats belyser inte bara den ungsocialistiska rörelsens mobilisering i Stockholm, utan visar också hur nätverksbyggande och mobiliseringsprocesser kunde gå till i praktiken under arbetarrörelsens formering. Genom ett välvalt och brett källmaterial lyckas Holmqvist både kartlägga en viktig del av stadens historia och samtidigt ge insikter som är relevanta för förståelsen av politisk organisering än idag."

Stockholmiapriset 2025 – när historien möter samtiden

Stockholmiapriset 2025 – när historien möter samtiden tilldelades Olle Belfrage, för hans masteruppsats *Småstugerörelsen i välfärdsstadens framväxt. förhandlingar om kommunal service och urbant medborgarskap i Stockholms ytterstadsområden 1924–1939*. Historiska institutionen, Stockholms universitet, 2024. Motiveringen löd: "Olle Belfrages uppsats är en gedigen och innovativ studie av hur invånarna i Olovslund arbetade för att erkännas som fullvärdiga medborgare av Stockholms politiker och tjänstemän. Genom en noggrann genomgång av arkivmaterial från olika källor lyckas Belfrage inte bara skildra en viktig del av välfärdsstadens framväxt, utan också visa hur lokala förhandlingar och medborgarinflytande format stadens utveckling. Uppsatsen ger värdefulla insikter om hur vanliga människor påverkade och formar staden."

Min Stockholmskildring – skrivartävling för gymnasieelever

Skrivartävlingen för gymnasieelever "Min Stockholmskildring" initierades 2013 och priset delades ut första gången på samfundets höstmöte 2015. Syftet med tävlingen är att väcka intresse för staden Stockholm och Stockholms historia.

Juryn har bestått av Christopher Vainesworth, ledamot i Samfundet S:t Erik, Lena Adelsohn Liljeroth, journalist och f.d. kulturminister, Lin Annerbäck, museichef Medeltidsmuseet, Martin Nyblom, redaktör för Stockholmskällan, Anders Sjöbrandt, författare och doktorand vid historiska institutionen Stockholms universitet och Mats Berglund, fil. dr. historia, sektionschef forskning- och samverkanstöd vid Stockholms universitet.

Under 2025 var 24 bidrag från nio gymnasieskolor nominerade. Standarden var mycket hög på årets bidrag. Bland dessa valde juryn ut en förstapristagare och två andrapristagare.

Aliyah Jordanos-Tefferi tilldelades första pris om 5 000 kronor för novellen *Vingar av vax*. Betty Petterssons gymnasium, genom läraren Johanna Ejdefjord och mentor Jenny Nord.

Juryns motivering: "Varför vita liljor, och vem är den lodiga tanten som envisas med att visa en gammal tidning, med nyheter som inte helt har hänt ännu? Och hur mycket krångel och spårbyten kan en enda resa från stan och hem till mammas mat ta egentligen? Tunnelbanan är en Stockholms livsnerv, en av de där sakerna som karaktäriserar, definierar och fångar en del av vad staden är. Alla använder den: hög som låg, rik som fattig. Den binder ihop och delar staden och med den har Aliyah Jordanos-Tefferi gett oss en gripande, hisnande och hjärtskärande berättelse om missade chanser, nekade möjligheter och det oåterkalleliga i att allt redan är försent."

Ellen Svensson Wallenius, Campus Viktor Rydberg, genom läraren Mats Ingemarsson, tilldelades andrapris om 2 500 kronor för sin novell *En historiesaga*.

Juryns motivering: "Ellen Svensson frågar oss vad poängen är med historia? Det är vad den här berättelsen kokar ned till, och svaren kommer vi på spåren med hjälp av Hårleman, Tessin och Gustav III. De tar vår huvudperson med ut på stan, och med slottet som utgångspunkt besöker vi både 1700-talet och framtiden och får reflektera över vad en byggnad kan berätta om sig själv, sin upphovsperson, sin tid och vår egen och att modernitet och historia inte står i motsats till varandra. "Utan historia finns inget nu. Och inte heller någon framtid" som Ellen Svensson Wallenius avslutar sin text."

Elina Rönnerberg, Kungsholmens gymnasium/Stockholms musikgymnasium genom bibliotekarien Wilma Ottosson, tilldelades 2 500 kronor för sin novell Två *halvor av Stockholm*.

Juryns motivering: "I berättelsen kring förra sekelskiftet vimlar det ena Stockholm av bullerbussen, jugendtapeters blomstermönster och spårvagnar fulla med människor. Dess tvilling "lever i mörkret och på bakgatorna" där en ung flicka hamnat i samma bana som modern före henne och med männens smitta i sin kropp nu står inför tvånget att reglementeras, eftersom sexköparna vid den här tiden går fria från ansvar medan de prostituerade går med skammen till sedlighetspolisen och kurhuset Eira. Elina Rönnerberg ger en stolt och aningens trotsig vändning till ett av historiens många öden som liknar detta, som ett hoppfullt förebud om andra tider där skam och skuld ligger där den ska."

Medlemmar

Vid årets slut uppgick det totala antalet medlemmar till 1 571 (1 642), varav 1 298 (1 362) är årligen betalande medlemmar och 219 (220) är familjemedlemmar. Antalet fria medlemmar uppgick till 31 (27). Antalet ständiga medlemmar uppgick till 242 (253). Under året har ingen ny ständig medlem tillkommit. Samfundet S:t Erik har 6 (6) hedersledamöter: fil. dr Monica Andersson, civ.ek. Folke Dellström, med. lic. Fredrik von Feilitzen, fil. dr och f.d. stadsantikvarie Marianne Råberg, arkitekt SAR/MSA Kerstin Westerlund Bjurström samt författaren och akademiledamoten Per Wästberg.

Det totala antalet medlemmar har fortsatt att minska. Genom den ökade närvaro i sociala media och andra kommunikationskanaler samt med ett nytt tilltal finns tilltron att samfundet kan nå nya målgrupper och öka medlemsantalet.

Programaktiviteter för medlemmar

Programaktiviteterna för medlemmar presenteras tre gånger om året. Antal medlemsprogram uppgick under 2025 till 33, varav 4 föredrag, 6 vandringar och 19 visningar och besök, 2 bussutflykter, 1 filmvisning samt 1 bokrea vid årets slut. Några av arrangemangen har upprepats flera gånger när intresset visat sig stort och möjlighet funnits.

I genomsnitt lyssnade mellan 20–80 personer på föredragen, vilka alla genomförts i samarbete med Stadsmuseet i dess hörsal Sevenbomssalen. Vid vandringarna har det funnits rum för upp till 35 personer och vid visningarna där vi är mer begränsade till utrymmet har mellan 20 och 30 personer kunnat delta

Januari

22 jan Visning, Konsten kring Nya Karolinska, Marie Andersson

Februari

17 feb Vandring i och visning av området och Gamla Filmstaden i Råsunda

18 feb Visning utställning, Nya Stockholm – Sekelskiftet 1900, Stadsmuseet

19 feb Visning, konvertering av industrifastigheten Vandenberg 1. Philip Treutiger och Anna Larsson

25 feb Visning (dubbla), Bonnierhusets konstsamling

26 feb Visning, Skandia-Teatern. Kjell Furuberg

Mars

4 mars Visning utställning, Nya Stockholm - Sekelskiftet 1900, Stadsmuseet

12 mars Föredrag, *Kvinnliga trädgårdsarkitekter i Sverige*. Catharina Nolin

14 mars Visning, restaurering av Riddarhuset. Tomas Lewan och Oscar Langenskiöld

17 mars Vandring och visning av området och Gamla Filmstaden i Råsunda

20 mars Visning, modellen Gamla Operan, Kungl. Operan & Teaterkungen, Livrustkammaren. Tor Cederman

25 mars Visning (dubbla), Stockholms stadshotell. Victor Marx

27 mars Visning, Magasin 3 i Frihamnen. Staffan Corp, Gustav Cyrén, Clas Westerberg och Gudrun Wannerek

April

- 3 april Visning, Gamla Operan och utställningen Teaterkungen, Livrustkammaren. Tor Cederman
9 april Föredrag, *Se där! En guide till Djurgårdens minneslandskap*. Simon Ekström, Mattias Frihammar, Lars Kaijser
23 april Visning, Återbrukskontoret i Solna. Karolina Nyström och Johan Jägbeck
24 april Visning, Gamla Operan och utställningen Teaterkungen, Livrustkammaren. Tor Cederman

Maj

- 7 maj Vandring, Kvarnholmen, havrekvarnen och silorna. Hampus Busk
14 maj Föredrag, *Norra Tivoli i Stockholm*. Joel Johansson
16 maj Bussutflykt, Bromma runt med buss. Henrik Poppius
22 maj Visning, Natur & Kulturs kontor. Karolina Nyström och Ann Reimers
26 maj Visning, S:t Paulskyrkan. Klas Ruin

September

- 15 sept Visning, Svindersvik
18 sept Visning, Svindersvik

Oktober

- 22 okt Vandring, Skeppsholmen runt knuten. Eva Larsson
24 okt Bussutflykt, Svartsjö slott. Stina Odlander Haubo
29 okt Vandring, Skeppsholmen runt knuten. Eva Larsson

November

- 5 nov Vandring, Beckholmen. Henrik Waldenström och Oscar Hagberg
19 nov Föredrag, *Bergianska trädgården – med rötterna i det historiska kulturlandskapet*. Eva Selin

December

- 9 dec Biovisning, Tunnelbanan 75 år. Anders Hanser
10 dec BOKREA, Samfundet S:t Eriks kansli

Utöver medlemsprogram riktade till medlemmar deltog samfundet i Kulturnatt Stockholm den 26 april och höll öppet för både medlemmar och övriga besökare mellan 18.00 och 24.00. På programmet stod fyra visningar av gården i kvarteret Cepheus, bokrea och filmen *Alla små holmars ära* visades. Cirka 170 personer deltog i visningarna och cirka 350 personer besökte Köpmangatan 5 under kvällen. Många var helt nya bekantskaper.

Seminarier, symposier och nätverk

Samfundet genomför som huvudarrangör eller medarrangör, seminarier och symposier om stadsbyggnads- och stadsmiljöfrågor där medlemmar, forskare, praktiker och ideellt engagerade ges en möjlighet att delta.

Under hösten 2024 initierades samarbeten med andra organisationer kring jubileerna Nationalstadsparken 30 år och Byggnadsvårdsåret 50 år samt ett seminarium om hållbarhet. Initiativen utmynnade 2025 i två helgdagseminarier och ett digitalt halvdagsseminarium samt en fototävling inom ramen för Nationalstadsparken 30 år.

Staden som resurs

Den 11 september arrangerade samfundet ett uppskattat och välbesökt heldagsseminarium om hållbarhet: *Staden som resurs – bevarande, återbruk och förnyelse* tillsammans med ArkDes och ArkDes Vänner. Seminariet ägde rum i auditoriet på Moderna Museet. Cirka 270 deltog varav en stor del bestod av aktiva arkitekter. Seminariet var kostnadsfritt.

Projektledare från samfundet var Lotta von Liewen Wistrand som koordinerade seminariet tillsammans med representanter för medarrangörerna, ArkDes och ArkDes Vänner.

Medverkade i seminariet: Victor Edman, arkitekt SAR/MSA docent i arkitekturhistoria, Laila Reppen, arkitekt SAR/MSA, Lone-Pia Bach, arkitekt SAR/MSA professor i restaureringskonst Kungl. Konsthögskolan, Kristina Berglund, arkitekt SAR/MSA Svenska byggnadsvårdsföreningen. Från ACAN Sverige; Anna Mistry Bergbom, arkitekt SAR/MSA, Tove Sjöberg arkitekt SIR/MSA och Emma Svanberg, arkitekt SAR/MSA. Vicki Wenander, bebyggelseantikvarie certifierad KUL2, Arram Eckerbom, arkitekt SAR/MSA, Susanne Bäckström, chef fastighetsutveckling Vasakronan, Staffan Sundström, landskapsarkitekt LAR/MSA, Karolina Nyström, inredningsarkitekt MSA/BFA, Ann Reimers, kontorschef Natur & Kultur, Ola Andersson, arkitekt SAR/MSA, Erik Stenberg, arkitekt SAR/MSA, lektor arkitektur KTH samt Winnie Westerlund, arkitekt SAR/MSA, doktorand i kulturvård.

Moderatorer: Martin Rörby, fil. dr., och arkitekturhistoriker och Malin Zimm, arkitekt SAR/MSA.

Nationalstadsparken 30 år

Den 26 september arrangerade samfundet tillsammans med Förbundet för Ekoparken (FFE) och Naturhistoriska riksmuseet (NR) ett heldagsseminarium *Nationalstadsparken 30 år – tillbakablick och framtidsplanering*. Seminariet ägde rum i Naturhistoriska riksmuseets hörsal. Ca 170 anmälda deltagare närvarade.

I arbetsgruppen för seminariet deltog Lotta von Liewen Wistrand och Knut Weibull från samfundet tillsammans med representanter för medarrangörerna.

Medverkande i seminariet: Lisa Månsson, överintendent, Naturhistoriska riksmuseet, Richard Murray, nationalekonom och ordförande FFE och Knut Weibull. Henrik Waldenström, ornitolog, FFE, Mattias Forshage, biolog NR, Catharina Nolin, professor i konstvetenskap, Stockholms universitet, Kristina Berglund, arkitekt SAR/MSA, Svenska byggnadsvårdsföreningen, Pernilla Nordström, samordnare Riksantikvarieämbetet. I paneldiskussionerna medverkade: Knut Weibull, Fredrik Wersäll, riksmarskalk, Kungliga Hovstaterna, Jonas Ebbesson, professor i miljö rätt, Stefan Rubensson, f.d. departementsråd och chef för Miljödepartementets rättsenhet. Henrik Waldenström, Peter Schantz, professor i rörelsevetenskap, Görel Thurdin, f.d. statsråd, Camilla Holmberg, enhetschef för Utredning, Trafikverket, Magnus Andersson, slottsfogde, Kungliga Djurgårdsförvaltningen, Anna-Britta Bergman, kommunalråd (m) Lidingö stad, Martin Eliasson, kommunalråd (s) byggnadsnämndens ordförande, Solna stad och Per Strängberg, stadsbyggnadsnämnden (s), Stockholms stad.

Moderator: Mark Isitt, arkitekturkritiker, författare och journalist.

Fototävling

Under perioden 1 mars – 30 september arrangerades en fototävling med temat Nationalstadsparken 30 år, i samarbete mellan samfundet, Stockholmskällan, tidningen Mitti och Världsnaturfonden. Tävligen hade tre klasser och var öppen för alla.

Fototävlingen koordinerades av Oscar Hagberg i samarbete med Lotta von Liewen Wistrand och representanter för medarrangörerna.

I juryn satt Lars Epstein, fotograf och journalist, Martin Nyblom, Stockholmskällan, Troy Enekvist, Världsnaturfonden samt Oscar Hagberg och Lotta von Liewen Wistrand, båda från samfundet. Vinnarna presenterades och uppmärksammades vid en tillställning i samfundets lokaler den 11 december.

Under juli, augusti och september genomfördes också ett antal fotopromenader i samarbete med Rise and Shoot.

God byggnadskultur

Den 15 oktober medverkade samfundet i ett digitalt halvdagsseminarium arrangerat av Svenska byggnadsvårdföreningen. Medarrangörer var förutom samfundet, Sveriges Hembygdsförbund och Föreningen Fasad. Seminariet riktade sig till länsstyrelser samt beslutsfattare och tjänstepersoner i kommunerna med ansvar för stadsbyggnadsfrågor.

Medverkande: Knut Weibull, Jan Nordwall, GS Sveriges Hembygdsförbund, Kristina Berglund, arkitekt SAR/MSA. Svenska byggnadsvårdföreningen och Magnus Almung, arkitekt SAR/MSA, Föreningen FASAD.

Moderator: Stephan Fickler, Svenska byggnadsvårdföreningen.

Övriga samarbeten

Det nätverk mot rivningar av byggnader som initierades av Hallemar & Hejdelind 2023 och som samfundet det årets deltog i anses ha avvecklats.

Samfundet S:t Eriks årsbok

Samfundet ska enligt föreningens stadgar utkomma med en årsbok, vilken ska delas ut till dess medlemmar och hedersledamöter. Årsboken har utgivits sedan 1903.

Samfundet S:t Eriks årsbok 2025 *Byggnadsvården berättar. Ett samhälles omsorg och det redan byggda* gavs ut i december i en upplaga av 1 600 exemplar. Årsboksredaktör var Dan Hallemar, Taxus Media, grafisk form och omslag Eva Wilsson, bildredaktör Susanna Mälarstedt, språkgranskning gjordes av Sophia Lundquist. Redaktionen har bestått av Ola Andersson, Ann-Charlotte Backlund, Victor Edman, Laila Reppen, Knut Weibull och Lotta von Liewen Wistrand (kansliet). Årsboken gavs ut på Appell Förlag. Arbetet med årets årsbok blev omfattande och kostnaden ökade till följd av produktionsrelaterade faktorer. Bokrelease hölls den 2 december i Skottboden, samfundets lokal, Köpmangatan 5.

Kulturhusskyltar och plaketter

Samfundet låter sedan 1993 ta fram skyltar i blå emalj för ett urval av särskilt kultur- och arkitekturhistoriskt intressanta byggnader och anläggningar inom Stockholms stad. Det finns för närvarande 197 kulturhusskyltar. En skyltgrupp diskuterar egna och inkomna förslag och skriver texterna. Skyltgruppen har under året bestått av Suzanne Lindhagen, antikvarie, sammankallande (extern), Ann Katrin Pihl Atmer, docent (extern), Johan Örn fil.dr. arkitekturhistoria (extern), Anna-Karin Ericson (ledamot) samt Lotta von Liewen Wistrand, kansliet. Skylttexterna har också en kort engelsk text. Översättare har varit William Jewson (extern).

Skyltverksamheten har ett 30-tal skyltfaddrar som ser till skyltarna. De rapporterar saknade och skadade skyltar samt ser till att skyltarna är rena. Skyltfaddrarna och skyltgruppen bjöds på ett mingel den 8 april i samfundets lokaler.

Under året har sex skyltar satts upp:

- China Teatern, Berzelii park 9, kv. Styrpinnen 20
- Flatenbadet, Flatenvägen 200
- Italienska kulturinstitutet, Gärdesgatan 14, kv. Kompaniet
- Kungsholms församlingshus, Parmmätargatan 3, kv. Murmästaren 8
- Kvarteret Mullvaden, Krukmakargatan 12, kv. Mullvaden Första 27
- Missionshyddan, Stora Meijstens gränd 8, kv. Stenkolet 2

Ett register över de blå kulturhusskyltarna finns på samfundets webbplats sorterade på stadsdelar. De är sökbara för text och bild via en karta. Kulturhusskyltarna finns också publicerade på Stockholmskallan.se där de presenteras med text och bild samt är inlagda på en sökbar karta. Skyltarna produceras av Sprakareds Emaljverk i Kinnahult.

Plaketter

Samfundet innehar tre plaketter som sitter uppsatta i Gamla stan: "Vera Siöcrona" på Sven Vintapparens Gränd 2, "Erik Dahlberg" på Stora Gråmunkegränd 2 samt "Eric Noraeus" - en minnestavla till Storkyrkans 700-årsjubileum som hittas inne i Storkyrkan. Samfundet mottog plaketterna 2022 i gåva av Hembygdsföreningen i Gamla stan.

Opinion – yttranden, skrivelser och media

Samfundet har under året tagit del av, både på remiss och genom stadsbyggnadskontoret, ett stort antal planärenden, varav 39 har besvarats. Yttrandena bereds i en plangrupp som består av Knut Weibull, Ola Andersson, Anna Birath, Katarina Borg, Stellan Fryxell, Ann-Sofie Thurne Rundqvist samt Lotta von Liewen Wistrand (kansliet). Yttrandena har skickats till berörda politiker, tjänstemän och valda delar av media. Yttrandena finns tillgängliga på samfundets webbplats och ett urval har publicerats på Instagram, Facebook och LinkedIn eller uppmärksammats i sociala media.

Yttranden

1. Hemsamariten 1 m.fl. i stadsdelen Råcksta, S-Dp 2020-12922. Samråd. Insänt 2025-01-13
2. Norrmalm 4:41, "Klara City View", dnr 2017-02604. Samråd. Insänt 2025-01-17
3. Tre Vapen 2 och 7 i stadsdelen Ladugårdsgärdet, S-dp 2023-04105. Samråd. Insänt 2025-01-17
4. Kråksätra, del av Sätra 2:1 samt Kråksätra 1 och 2, Skärholmen, dnr 2016-17314. Samråd. Insänt 2025-02-03
5. Lågbron 1, Långbro, S-Dp 2022-13322. Samråd. Insänt 2025-02-05
6. Värsta gård 23 och 39, Solhem, Spånga, dnr 2021-14764. Samråd. Insänt 2025-02-06
7. Tennisbollen 1 m.fl., 11-spelsplan, Kristineberg, dnr 2022-06316. Samråd. Insänt 2025-02-10
8. Farsta 2:1, Äpplarö 2 och 3 m.fl. i stadsdelen Farsta Strand, S-Dp 2021-12892. Samråd. Insänt 2025-02-20
9. Kristinebergs slott 11, Kungsholmen, dnr 2022-01535. Samråd. Insänt 2025-03-10
10. Vita liljan 3 m.fl., Bredäng, dnr 2016-14271. Samråd. Insänt 2025-03-10
11. Tempelriddarorden 1 m.fl. vid Bredängs allé, Bredäng, dnr 2023-09235. Samråd. Insänt 2025-03-17
12. Del av Västertorp 1:1 vid kv Brättet, dnr 2021-05148. Samråd. Insänt 2025-03-18
13. Förslag till nya riktlinjer för mobilitet och parkering. Synpunkter. Insänt 2025-03-27
14. Program för Södertäljevägen, dnr 2018-13562. Program. Insänt 2025-03-31
15. Del av Skarpnäcks Gård 1:1 m.fl., invid Brotorpsskolan, Bagarmossen, dnr 2023-02691. Samråd. Insänt 2025-04-03
16. Mälarhöjden invid Slättgårdsvägen, dnr 2022-16179. Samråd. Insänt 2025-04-28
17. Gröndal 1:1 vid Fregattvägen i stadsdelen Gröndal, S-Dp 2021-1497. Samråd. Insänt 2025-06-02
18. Assessorn 2 m.fl., Bagarmossen, dnr 2020-05104. Samråd. Insänt 2025-06-04
19. Del av fastigheten Ludvigsberg 3, Münchenbryggeriet, Södermalm, dnr 2021-00703. Samråd. Insänt 2025-06-04
20. Centralstaden, del av Norrmalm 5:3 m fl, dnr 2016-17154. Samråd. Insänt 2025-06-09
21. Oxnö 1 m fl., Farsta, dnr 2023-13319. Samråd. Insänt 2025-06-16
22. Program för Älvsjö, Hägersten, dnr 2022-04286. Programförslag. Insänt 2025-06-18
23. Vällingby 4:1 m.fl. Nälstastråket i stadsdelen Nälsta, Vinsta och Vällingby, S-Dp 2020-09138. Samråd. Insänt 2025-06-18
24. Liljeholmen 1:1 vid kv Stubinen (Liljeholmens centrum), dnr 2018-14587. Samråd. Insänt 2025-06-24
25. Hjorthagskransen, del av fastigheten Hjorthagen 1:1 m.fl. vid Hjorthagsparken i Norra Djurgårdsstaden, S-Dp 2021-14449. Samråd. Insänt 2025-07-04
26. Taffelstenen 1, Solberga, dnr 2021-03110. Granskning. Insänt 2025-08-21
27. Sigbardiorden 1 m.fl., Bredäng. Dnr 2021-14635. Granskning. Insänt 2025-08-30
28. Uggleviksreservoaren. Mål P 10002-23. Resningsansökan till HD. Insänt 2025-09-24
29. Bäverstocken 1 m.fl., vid Bjursätragatan i Rågsved. Dnr 2020-12583. Samråd. Insänt 2025-10-03
30. Trängkåren 6 och 7, Marieberg. Dnr 2019-07418. Granskning. Insänt 2025-10-07
31. Tre Vapen 2 och 7, Ladugårdsgärde. Östermalm. Dnr 2023-04105. Granskning. Insänt 2025-10-12
32. Djurgården 1:38, Beckholmen. Dnr 2012-03013. Granskning. Insänt 2025-10-14
33. Tranebergsvägen, del av Alvik 1:1. Dnr 2022-04626. Samråd. Insänt 2025-11-03
34. Förskottet 2, Hägerstensåsen. Hägersten. Dnr 2023-06117. Samråd. Insänt 2025-11-09

35. Fackverket 1, Högdalen. Dnr 2020-14338. Granskning. Insänt 2025-11-10
36. Esbjörn 1. Solhem. Järva. Dnr 2022-13078. Samråd. Insänt 2025-12-10
37. Fanan 18, Östermalm. Dnr 2024-08724. Samråd. Insänt 2025-11-24
38. Stapelbrädden 8 m.fl., Gröndal. Dnr 2023-15500. Samråd. Insänt 2025-12-08
39. Lärarnas hus, Ångtvätten 16. Stora Essingen. Dnr 2020-1147. Öppet brev till sbn. Insänt 2025-12-10

Överklaganden

Inget överklagande har skickats in 2025

Överklaganden som har varit aktuella 2025.

1. Ansökan om resning gavs in till Högsta domstolen av Mark- och miljööverdomstolens dom avseende Uggleviksreservoaren, Norra Djurgården 1:1 inom Kungliga Nationalstadsparken. Ansökan avslogs av Högsta domstolen 2025-10-26. Ärendet är därmed avslutat.

Press och media

I följande urval av tidningsartiklar, tidningsnotiser, nättidningar samt bloggar och webbsidor har samfundet omnämnts eller varit medverkande i.

- Vändningen: Planer på fyravåningshus skrotas. Filip Magnusson. Mitti.se 2025-02-12
- Nationalstadsparken fyller 30 år – firas med fototävling. Matilda Nilsson. Mitti.se. 2025-03-22
- Trots protester – vattentorn på Djurgården rivs. Johan Sjölund. Mitti.se. 2025-04-17
- Berit har bevarat kultkrogen – belönas med pris. Johan Sjölund. Mitti.se. 2025-04-22
- Berit Wahlgren prisas för Östra station. Christina Gunnarsson. Norrtelje tidning. 2025-05-04
- Rivning av omstridd villa kan avgöras i högsta instans. Märta Lefvert. Mitti.se. 2025-11-08
- Byggnadsvården berättar. Appell Förlag. December 2025
- Klubbat: Påkostat hus på Stora Essingen jämnas med marken. Olle Anrell. Mitti.se. 2025-12-21

Marknadsföring och kommunikation

Sociala media och webbsida

Samfundet avsatte inför 2025 särskilda medel för marknadsföring, som en del av en strategi för opinionsbildning och ökad kännedom om verksamheten och dess syfte. Den ökade aktiviteten och närvaron i sociala medier och andra kommunikationskanaler, tillsammans med ett nytt tilltal, har tydligt bidragit till att nå nya målgrupper. Detta syns inte minst i det stadigt ökande antalet följare.

Föreningens Instagramkonto, med 7 193 följare (2 333), är samfundets största och mest aktiva kanal och fungerar som ett centralt skyltfönster för att sprida varumärket, bedriva opinionsbildning och informera om yttranden, skrivelser, pristagare och kulturhusskyltar. Samtliga inlägg på Instagram delas även på Facebook. Samfundets Facebookkonto har 1 547 följare (1 352) och fungerar som en parallell kanal för spridning och diskussion.

LinkedIn är samfundets kanal för branschrelaterad kommunikation och har 770 följare (528). Sedan hösten 2024 finns samfundet även på TikTok med 312 följare (64) och Threads med 234 följare (153). Antalet följare på Instagram har fortsatt att öka markant efter årsskiftet.

Det inlägg som fått störst uppmärksamhet under året var en reel om kulturhusskyltarna och kvarteret Mullvaden, med 109 000 visningar och 1 869 gillamarkeringar. Det mest gillade inlägget var en reel om Berit Wahlgren, som fick 3 635 gillamarkeringar och hade 105 000 visningar.

Samfundet har under året fortsatt att utveckla webbplatsen som huvudkanal för medlemsinformation. Arbetet med medlemskonton och bokning av program via webbplatsen har fortgått. Tekniska utmaningar har identifierats i anmälnings- och medlemssystemen, vilka behöver åtgärdas under 2026 för att förbättra användarvänligheten.

Arbetet med att sprida kännedom om och synliggöra samfundets mångfacetterade verksamhet i sociala medier förväntas intensifieras ytterligare under 2026.

Informationsblad, medlemsbrev och nyhetsbrev

Informationsbladet, med kalendarium och övrig medlemsinformation, har utkommit med tre nummer under 2025, och har skickats digitalt till medlemmarna samt till ett färre antal medlemmar med reguljär post. Tolv digitala medlemsbrev, ett i månaden, har skickats till medlemmarna. Därutöver har information om extrainsatta medlemsprogram, kallelse till årsmöte och annan information skickats i separata utskick. Fyra nyhetsbrev har skickats ut till prenumeranter utanför medlemskretsen.

Informationsfolder

Informationsfoldern, som uppdaterades 2023, har funnits tillgänglig på kansliet.

Skyltfönster Köpmangatan 5

Samfundet har två skyltfönster till sitt förfogande på Köpmangatan 5, vilka används aktivt och medvetet för att synliggöra verksamheten på nya sätt. Fönstren fungerar som en förlängning av samfundets publika arbete och uppdateras löpande med aktuellt innehåll.

Under året har det ena skyltfönstret bland annat använts för en fönsterutställning med de vinnande bidragen från samfundets fototävling om Nationalstadsparken, som förbipasserande kunna ta del av. I det andra skyltfönstret har årets årsbok lyfts fram. Tidigare under året visades även ett rullande bildspel från samfundets verksamheter och historia, och fönstren har dessutom använts i samarbete med Medeltidsmuseet, som där marknadsfört sitt sommarprogram med vandringar och visningar.

Under 2026 kommer samfundet att arbeta vidare med att aktivera skyltfönstren genom olika teman knutna till verksamheten, samt genom samarbeten som gör fönstren till en levande och engagerande plats för förbipasserande.

Samfundet S:t Eriks arkiv

I september 2019 överlämnades samfundets arkiv till Stadsarkivet och finns i deras arkiv i Liljeholmen och upptar där cirka 9,7 hyllmeter. Inget nytt material har överlämnats till Stadsarkivet under året.

Fonder, donationer och erhållna minnesgåvor

Johan Unmans fond, stiftelse nr 18000

Johan Unmans fonds stiftelse, nr 18 000, som förvaltas av Donationsstiftelsegruppen i Stockholm, och vars avkastning genom en utdelning tillfaller samfundet uppgick 2025 till 441 010 kronor (372 370). Årets medel har, liksom tidigare år, använts för årsboken.

Elsa Svenséns Minnesfond

Elsa Svenséns Minnesfond, vars avkastning skall användas till "stipendium för främjande av forskning om staden Stockholm och dess kulturhistoria", uppgick vid verksamhetsårets slut till 45 191 kronor (44 717). Elsa Svenséns Minnesfond, stipendiemedel, uppgick vid verksamhetsårets slut till 16 506 kronor (14 423). Under året har inga stipendier delats ut.

Signe Wirgin

Den gåva som samfundet tacksamt mottog 1992 från fru Signe Wirgin på 5 399 316 kronor, ingår i samfundets egna kapital och används för samfundets syften.

Ernst Hirsch fond

I mars 2016 mottog samfundet tacksamt en testamentsgåva om 2 000 000 kronor efter den sedan lång tid tillbaka ständige medlemmen i samfundet, Ernst Hirsch. Fondens ändamål är att medlen ska "användas för forskning, till priser och stipendier inom Samfundet S:t Eriks verksamhetsområden med tonvikt på kulturhusskyltar och för inköp av värdefull konst med Stockholmsmotiv". Under 2025 inköptes en akvarell av okänd konstnär föreställande Zinkensdamms malmgård. Tavlan donerades till Stadsmuseet i Stockholm och vid en liten ceremoni i samfundets lokal mottog stadsantikvarien Fredrik Linder gåvan.

Stiftelser

Samfundet förvaltar två stiftelser, Stiftelsen Axel Hirsch fond och Stiftelsen Höjerings Bokförlag för Stockholmiana, vilka främjar samfundets ändamål.

Stiftelsen Axel Hirsch fond

Stiftelsen Axel Hirsch fonds ändamål är att "främja utbildning och vetenskaplig forskning om staden Stockholm, dess historia, topografi samt kultur- och naturminnesmärken". Ur Stiftelsen Axel Hirsch fond har tre ansökningar om anslag beviljats. Ingemar Borgström har beviljats tryckbidrag om 25 000 kronor till boken *Landskapet berättar – Så bildades berg, jord och landformer i Stockholm med omnejd*. Jan Malmstedt har beviljats tryckbidrag om 25 000 kronor till boken *Axel Pihl och trädgårdsmästarna på Rosendal*, och forskarna Maria Grazia Pettersson och Özden Bulutbeyaz har beviljats 10 000 kronor för arkivarbete och korrekturläsning av den vetenskapliga artikeln *The Politics of Memory: A Policy Cycle Preservation. Demolition and Reconstruction Analysis of in Berlin and Stockholm*.

Stiftelsen Höjerings Bokförlag för Stockholmiana

Samfundet fick den 21 augusti 2001 en donation om 852 530 kronor från Margot Höjering. Donationen förvaltas i stiftelseform under namnet Stiftelsen Höjerings Bokförlag för Stockholmiana. Stiftelsens ändamål är att utdela stipendier till forskare "som har för avsikt att såväl bedriva forskning kring Stockholm och dess historia, som att publicera uppnådda resultat i bokform". År 2013 mottog stiftelsen tacksamt en testamentsgåva om 1 000 000 kronor efter Margot Höjering "att användas för stiftelsens ändamål". Ur Stiftelsen Höjerings Bokförlag för Stockholmiana har fyra ansökningar om stipendier beviljats. Gunnela Björk har beviljats tryckbidrag om 25 000 kronor för boken *I tobakens tjänst. Svenska tobaksmonopolet och tobaksarbetare Viran Wedberg*. Annicka Istemo har beviljats tryckbidrag om 25 000 kronor för boken *Guld och gröna skogar – Bromstens villastad växer fram*. Göran Samuelsson och Gösta Carlestam har beviljats projektbidrag om 25 000 kronor till en informationsskrift om *Norra stationsområdet och kvarteret Blästern* och André Loutchko har beviljats 25 000 kronor för korrekturläsning och redaktionsarbete för boken *Aspuddens hemligheter 1900–2025. Rövare, spioner, hipster och jugendmyter*.

Samfundet S:t Erik
Styrelsen